

Integratiebarometer Barometer vluchtelingen, december 2009

VluchtelingenWerk Nederland

Samenvatting onderdeel arbeidsparticipatie

1. Algemene gegevens

Het CBS definieert de groep *vluchtelingen* als personen die in de periode 1 januari 1998 tot en met 1 januari 2008 asiel hebben aangevraagd in Nederland, op 1 januari 2008 ingeschreven staan in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en op 1 januari 2008 beschikken over een toegekende verblijfsstatus of genaturaliseerd zijn¹.

Deze groep is 70.340 personen groot.

Van die 70.000 hebben iets minder dan 62 duizend zich in 2002 of eerder in Nederland gevestigd, tegen ruim 8 duizend tussen 2003 en 2007.

Bijna 13 duizend vluchtelingen zijn afkomstig uit Afghanistan, bijna 10 duizend uit Irak en bijna 8 duizend uit de voormalige Sovjet Unie. Andere belangrijke herkomstlanden van vluchtelingen zijn voormalig Joegoslavië, Somalië, Iran, Angola, Sierra Leone, Soedan en China.

43% van de totale groep is genaturaliseerd.

61.4% procent van de vluchtelingen is man.

53.5 % van de vluchtelingen is tussen de 20 en 40 jaar oud. Voor China en Sierra Leone is dit zelfs 90 procent. Bijna 17 % is tussen de 40 en 50 jaar.

Emplooi kent traditioneel veel ingeschreven vluchtelingen tussen de 30 en 50 jaar; zij maken 42% van de onderzochte groep uit.

<i>Leefvormen</i>	
Eenpersoons huishoudens	30%
Paar met / zonder kinderen	50%
Eenoudergezinnen	14%
Rest (bv jongeren in 1 huis)	6%

2. Woonplaats

Verdeling van de 70.340 over de 12 provincies en over steden met de grootste aantallen vluchtelingen, per 1-1-2008

Provincie	Aantal	Stad	Aantal
Groningen	2540	Rotterdam	3840
Friesland	2450	Amsterdam	3490
Drenthe	1490	Den Haag	3490
Overijssel	5040	Utrecht	1530
Flevoland	2170	Enschede	1190
Gelderland	7990	Arnhem	1170
Utrecht	5440	Eindhoven	1140
Nrd. Holland	10650	Tilburg	1050
Zd. Holland	17020	Almere	1050
Zeeland	1350	Nijmegen	1040
Nrd. Brabant	9720	Groningen	1030

¹ Door deze definitie vallen personen die dus voor 1998 een status hebben gekregen of die voor 1998 asiel hebben aangevraagd buiten de definitie. Ongeveer 7% van de vluchtelingen die een status kreeg na 1998 is doorgemigreerd. Het totale aantal verblijfsvergunningen dat werd verstrekt in de periode na 1998 ligt dus hoger en bedraagt ruim 123.000

Limburg	4480		Amersfoort	900

3. *Werkend en niet werkend per 1 januari 2008*

Het aantal werkende en niet-werkende vluchtelingen wordt in het CBS onderzoek o.a. vergeleken met 2 andere groepen, te weten andere 'niet westerse allochtonen die ook tussen 1.1.1998 en 1.1.2008 werden ingeschreven in de gemeentelijke basisadministratie' (het betreft grote groepen gezinsvormers en gezinsherenigers uit bv. Turkije en Marokko) en met de autochtone bevolking.

Dat levert het volgende beeld op:

Groep	Werkend ² (netto participatie- graad)	Niet werkend, wel in- geschreven als werk- zoekend	Bruto participatiegraad
Vluchtelingen ³	43%	28%	71%
Andere niet westerse allochtonen	47%	11%	58%
Autochtonen	65%	3%	68%

Het grote verschil in % bruto participatiegraad tussen vluchtelingen en de andere allochtonen komt omdat de groep gezinsherenigers / gezinsvormers:

* bij iemand in komt wonen die werk heeft en zelf geen werk zoekt

* als iemand als gezinsvormer / gezinshereniger naar NL. komt bij partner kan die persoon de eerste drie jaar geen zelfstandig beroep doen op een uitkering (en hoeft zich dan ook niet per se in te schrijven als werkzoekende).

* vluchtelingen krijgen bij toelating in de regel wel meteen recht op een uitkering maar moeten zich dan ook meteen inschrijven als werkzoekende.

Relatie Werken en vestigingstermijn

Het CBS heeft de groep vluchtelingen onderverdeeld in 5 'cohorten'. Kijkend naar de netto participatiegraad levert dat het volgende beeld op:

Groep	Cohort 1998-1999	Cohort 2000-2001	Cohort 2002-2003	Cohort 2004 – 2005	Cohort 2006 – 2007
Vluchtelingen	49%	43%	38%	36%	14%
Andere n.w.allochtonen	52.5%	51.5%	48.5%	46%	31%

Concluderend kan worden gezegd dat vluchtelingen al naar gelang ze langer in NL. verblijven de 'achterstand' inlopen op andere niet-westerse migranten, maar dat ze beginnen met een achterstand en die nooit helemaal inlopen.

Belangrijke oorzaken zijn dat vluchtelingen niet als arbeidsmigranten naar Nederland komen en dat vooral de jongste cohorten nog deelnemen aan de inburgering.

Relatie Werken en herkomstland

Met betrekking tot de relatie wel / niet werkend en herkomstland blijkt uit dit onderzoek dat vooral vluchtelingen uit Sierra Leone, Angola en China bijzonder vaak werken hebben; de verklaring hiervoor is dat zij als jonge alleenstaande asielzoeker naar NL. zijn gekomen, hier naar school zijn gegaan, de taal spreken en NL. diploma's hebben.

Dat zijn trouwens van oudsher ook de drie voornaamste redenen voor meer of minder kans op de Nederlandse arbeidsmarkt: aankomstleeftijd, de taal spreken en voor werkgevers herkenbare diploma's hebben.

² Ongeacht het aantal uren dat wordt gewerkt!

³ Het betreft een groep van 61.500 personen, zijnde de beroepsbevolking (15 – 64 jaar)

De groep Somaliërs kent de laagste participatie op de arbeidsmarkt. Een van de oorzaken ligt in het gegeven dat zij oververtegenwoordigd zijn in de jongste cohorten waarvan hierboven al is gebleken dat zij minder vaak werk hebben.

Opvallend is vluchtelingen uit de voormalige Sovjet republieken minder vaak werk hebben dan bv. vluchtelingen uit Iran, Irak, voormalig Joegoslavië, Soedan en Afghanistan.

Uitkeringsafhankelijkheid

Groep	Uitkering ja/nee	Waarvan: Bij- stand	WIA/ WAO of WW
Vluchtelingen	34%	95%	
Niet westerse allochtonen	12%	84%	
Autochtonen	10%		71%

De tabel maakt duidelijk dat als vluchtelingen / niet westerse allochtonen een uitkering ontvangen dat in de regel een bijstandsuitkering is omdat ze nog niet gewerkt hebben. I.t.t. de autochtonen.

Binnen de vluchtelingenpopulatie is het aantal vrouwen met een uitkering (bijna 45%) veel hoger dan het aantal mannen (bijna 30%).

De verdeling van de uitkeringsafhankelijkheid over de 5 cohorten vluchtelingen laat zien dat de uitkeringsafhankelijkheid varieert van 28.7% (cohort 1998-1999) tot 46% (cohort 2006 – 2007). Dit is in lijn met het gegeven dat naarmate vluchtelingen langer in Nederland zijn, zij vaker werk hebben.

Verontrustend echter is dat van het aantal vluchtelingen van de eerste twee cohorten (1998 – 2002) nog steeds 31.4% afhankelijk is van een bijstandsuitkering.

Kwalitatieve beschrijving van de positie van vluchtelingen in relatie tot de arbeidsmarkt, ontleend aan de Integratiebarometer 2009

Vluchtelingen hebben, anders dan andere immigranten, te maken met een onderbroken arbeidsverleden als gevolg van de vlucht en de asielperiode. Tijdens de asielperiode mogen asielzoekers slechts voor een beperkt aantal weken per jaar betaalde arbeid verrichten.

Hierdoor missen vluchtelingen actuele werkervaring op het moment dat ze formeel mogen toetreden tot de arbeidsmarkt en hebben ze vaak een 'gat' in hun curriculum vitae. Aangezien de arbeidsmarkt erg is gericht op een coherent arbeidsverleden, vormt dit een belemmering voor intrede op de arbeidsmarkt.

Een derde specifieke belemmering waar vluchtelingen mee geconfronteerd worden, betreft het ontbreken van informele netwerken waarbinnen men werk kan vinden of die kunnen ondersteunen bij het vinden van werk. Als gevolg hiervan hebben vluchtelingen ook vaak een minder goed beeld van de werking van de Nederlandse arbeidsmarkt.

Een ander aspect is dat veel vluchtelingen zich genoodzaakt zien om snel geld te verdienen om gezinshereniging te kunnen realiseren of ten behoeve van achterblijvers. Hierdoor wordt vaak minder prioriteit gegeven aan taalvaardigheid, hetgeen op termijn de kans op positieverbetering op de arbeidsmarkt vermindert.

Tot slot noemen we het gegeven dat vluchtelingen vaak worden geconfronteerd met complexe en meervoudige problemen op verschillende terreinen die vaak tegelijkertijd moeten worden opgepakt. Zo moeten ze na statusverlening onder andere verhuizen naar een nieuwe woonplaats, zich oriënteren op de samenleving en arbeidsmarkt, inburgeren, nieuwe sociale contacten aangaan, gezinshereniging regelen, inrichtingskredieten afbetalen et cetera.

Daarnaast ervaren vluchtelingen niet zelden gezondheidsproblemen als gevolg van eventuele geweldservaring en trauma's. Het spreekt voor zich dat deze problemen een serieuze beperking kunnen zijn om succesvol te kunnen zijn op de Nederlandse arbeidsmarkt.

Belemmeringen die vluchtelingen gemeen hebben met andere immigranten hebben onder meer betrekking op het ontbreken van of gebrekkige erkenning van relevante diploma's. Hierdoor kunnen werkgevers de kennis en vaardigheden van deze groepen vaak moeilijk inschatten. Daarnaast geldt voor beide groepen dat taalproblemen het vinden van geschikt werk in de weg kunnen staan.

Werkgevers hechten veel belang aan de kennis van de Nederlandse taal en gebruiken dit vaak als onderscheidend criterium om vluchtelingen of migranten niet aan te nemen.

Tot slot is het goed om te wijzen op de rol van culturele verschillen. Bij dat laatste kan het gaan om culturele miscommunicatie bij sollicitaties, maar ook om openlijke achterstelling op basis van de culturele of religieuze achtergrond.